

9. Investigatore privato (ordinamento italiano) // Wikipedia : l'enciclopedia libera [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://it.wikipedia.org/wiki/Investigatore_privato_\(ordinamento_italiano\)](https://it.wikipedia.org/wiki/Investigatore_privato_(ordinamento_italiano)).

10. Про організацію професії приватного детектива : Закон Франції ("Organisant La profession de détective privé") ст. 1: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vigilis.be/upload/documents/wetPrivDecFR.pdf>.

11. La profession en 53 points essentiels // Centre d'information sur les détectives et enquêteurs privés [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ufedp.online.fr/detectiv>.

Сіроштан Юрій Володимирович
завідувач кафедри правових дисциплін
Криворізького факультету Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ (МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД)

Потреба в удосконаленні системи професійної підготовки працівників Національної поліції України актуалізує вивчення досвіду інших країн. У кожній країні існує своя унікальна система підготовки відповідних фахівців для поліції, що склалася під впливом територіальних, історичних, політичних, соціально-економічних чинників і особливостей національних правових систем.

Щоб визначити місце відомчих навчальних закладів МВС у нових умовах, їх роль у реформуванні поліції, поглянемо спочатку на чинний стан речей у цій сфері.

Отже, крім вищого навчального закладу центрального значення – Національної академії внутрішніх справ, при МВС діють ще Харківський, Дніпропетровський, Львівський та Одеський університети внутрішніх справ, а також Донецький юридичний інститут. Загалом маємо шість вищих навчальних закладів, які спрямовані на надання вищої освіти поліцейським.

Втім, Національна академія внутрішніх справ здійснює підготовку не лише юристів, а й психологів. А, скажімо, Харківський національний університет внутрішніх справ пропонує отримати освіту за спеціальностями не лише «право» і «психологія», а також: «фінанси, банківська справа та страхування», «кібербезпека», «правоохоронна діяльність». Навчання відбувається як на денній, так і на заочній формі.

Кожен з названих вищих навчальних закладів також пропонує навчання в аспірантурі та захист дисертацій у спеціалізованих вчених радах.

Отже, як бачимо, у загальному плані діяльність вказаних відомчих «поліцейських» ВНЗ мало чим відрізняється від звичайних навчальних закладів. При цьому переважна більшість викладачів усіх вишів МВС мають звання поліцейських, користуються усіма пільгами та соціальними гарантіями разом зі слідчими, патрульними, дільничними, оперативними співробітниками.

На сьогодні у Законі міститься положення про те, що підготовку

поліцейських здійснюють «вищі навчальні заклади із специфічними умовами навчання», порядок добору до яких визначає Міністр внутрішніх справ» (стаття 74 Закону). Це нормативне положення, по суті, консервує наявну неефективну і застарілу систему відомчих «поліцейських» вузів МВС. До речі, зазначені «специфічні умови навчання» не розкрито.

На практиці під «специфічними умовами навчання» розуміються всього-на-всього посилені вимоги фізичної підготовки, дещо більший акцент на вивченні дисциплін кримінального блоку (кримінальне право та процес, криміналістика та кримінологія), проживання у гуртожитках казарменого типу, носіння спеціальної форми, стройова підготовка та доступ до низки внутрішніх документів МВС та Нацполіції, які регламентують порядок проведення негласних дій.

Враховуючи це, «звичайний» випускник юридичного факультету, скажімо, Львівського національного університету імені Івана Франка, який успішно подолав відкритий конкурсний відбір, має проходити лише курс професійної підготовки, а випускник будь-якого відомчого вузу МВС – не повинен, і тільки тому, що останній отримав навчання зі «специфічними умовами».

За кордонами України сьогодні накопичено великий, різноманітний і різноаспектний досвід підготовки кадрів для поліцейських служб. Організація діяльності із забезпечення правопорядку, громадської безпеки, боротьби зі злочинністю в усіх її проявах у кожній країні має свою специфіку і особливості. Відповідно до структури, завдань, правового регулювання органів внутрішніх справ, у різних країнах будуються і національні системи підготовки кадрів.

У ряді країн навчальні заклади поліції знаходяться в межах загальнодержавної системи освіти, в інших країнах підготовка поліцейських кадрів орієнтована на вузько професіональне поліцейське навчання.

У США успішно функціонує одна з найбільш складних за структурою поліцейських систем. Різноманітність організаційно-правових форм обумовлена специфікою історичного розвитку, правової системи англо-американського типу, а також федеративним державним устроєм. Поліцейські сили діють на федеральному (ФБР), штатному, місцевому (у містах, графствах та інших муніципальних одиницях) рівнях. Існують органи поліції і в окремих міністерствах та відомствах: Міністерстві фінансів, митній службі, службі внутрішніх доходів, федеральних органах контролю за банками та інших, а також приватна поліція.

Усе це накладає свою специфіку на підготовку кадрів поліції, котра здійснюється в навчальних закладах, що традиційно мають назву поліцейських академій.

Так, Федеральне бюро розслідувань має власну систему підготовки кадрів – від низки академій та університетських факультетів і коледжів до короткотермінових курсів.

Кадри поліції готуються діяти в умовах жорсткого контролю з боку спеціальних агентств, відповідальних за законність і гласність у роботі правоохоронних органів, виконавчих органів, суддів, прокуратури, адвокатури, бюро присяжних. Це вимагає особливого професіоналізму, а також високих

особистих моральних якостей.

Поліція Канади також має складну структуру, поділяється на федеральну, провінційну і муніципальну. Провідна роль належить федеральним структурам – Королівській канадській кінній поліції (КККП), що є унікальним формуванням, котре діє на державному і провінційному рівні. Вона має свою систему підготовки кадрів, в якій найбільш розповсюдженою формою є спеціалізовані навчальні центри КККП. Головним навчальним закладом є Канадський поліцейський корпус у Оттаві, де слухачі опановують програму, що складається із 41 курсу. Першочергове значення надається практичній підготовці поліцейського до служби. Щорічно Коледж випускає 500 курсантів. КККП має також школу верхової їзди, школу служби поліцейських собак, школу стройової музики, низку інших закладів освіти.

Для британської моделі професійної підготовки керівних кадрів поліції характерна максимальна її відкритість не тільки для національних загальнонародянських освітніх установ, але і для зовнішніх контактів. Коледж керівних кадрів поліції у Бремшиллі підтримує тісні контакти з рядом англійських і зарубіжних вишів: Оксфордським, Лондонським, Нью-Йоркським університетами, американським коледжем кримінального права імені Дж. Джея, Академією ФБР та ін., обмінюючись з ними навчальними програмами, викладачами та слухачами.

Організація навчання у Вищій школі поліції Німеччини спеціалізується не тільки на професійній підготовці керівних кадрів поліції для усіх земель Німеччини, але й на підготовці співробітників поліції з інших держав, що входять у Євросоюз, які направляються для професійного навчання, стажування або підвищення кваліфікації. Кількість працівників, прийнятих на навчання в цю школу поліції, строго відповідає кількості звільнених (вакантних) керівних посад у поліцейській системі Німеччини. Якість викладання постійно оцінюється як викладацьким складом і керівництвом школи, так і слухачами.

Професійна підготовка та випробувальний термін кримінальної поліції Бельгії: навчання претендентів на посади інспектора (8 місяців) і офіцера (8 місяців) проводяться в «школі кримінології і поліцейських наук». Основний курс підготовки співробітників жандармерії триває один рік. Потім практика (один рік) в одному з оперативних (слідчих) відділів. Далі, після 3-х місяців навчання, – іспит. Унтер-офіцери можуть отримати звання офіцера після дворічного курсу навчання, що включає курс підготовки (9 місяців) у школі офіцерів.

У французькій моделі професійної освіти кадрів поліції застосована сильна загальнотеоретична підготовка і централізована координація діяльності відомчих освітніх установ, що багато в чому пояснюється централізованою структурою побудови органів внутрішніх справ у цих державах.

Заслуговують на увагу реформи у Литві, Латвії, Естонії та Молдові. Тут міліцію перейменовано на поліцію. Начальники департаментів поліції (генеральний комісар у Литві) є заступниками міністрів внутрішніх справ. На місцях створено муніципальну поліцію, яка структурно входить до департаменту поліції, але підпорядкована органам місцевого самоврядування. Поруч з кадровими апаратами з'явилися нові підрозділи по роботі з особовим складом, такі як відділ професійної етики і соціального захисту в Литві, відділ

соціально-економічного розвитку в Молдові, психологічна служба в Латвії. Такі структурні зміни передбачають розширення спектра спеціальностей та спеціалізацій підготовки фахівців у національних поліцейських закладах освіти, таких як Поліцейська академія ім. Штефана чел-Маре, Кишинівська школа поліції в Молдові, Поліцейська академія Литви та ін.

Отже, можна стверджувати, що за всього розмаїття моделей, системи професійної підготовки кадрів поліції в зарубіжних країнах характеризуються низкою загальних принципів і підходів до організації комплектування та професійного навчання керівного складу поліції. Досвід зарубіжних країн свідчить, що професійна підготовка поліції має містити специфічні концептуальні підходи та мати системний характер.

1. Эйзерман П.Д. Законодательно-правовое обеспечение профессионального обучения полиции / П.Д. Эйзерман // Подготовка полицейских кадров: проблемы и пути развития в общеевропейском масштабе : материалы Междунар. научно-практ. конф. (16–17 мая 2000 г.). – М., 2000.

2. Руг М. Юридические предметы в программе обучения Высшей школы полиции, современное состояние, перспективы развития / М. Руг ; под общ. ред. И.И. Басецкого // Проблемы развития образования, юридической науки и практики : материалы Междунар. научно-практ. конф., посвященной 45-летию Академии МВД Республики Беларусь. – Минск, 2003.

3. Смит М. Подготовка полицейских в Бельгии / М. Смит // Новые методики подготовки кадров полиции/милиции : материалы Междунар. семинара. – М., 2006.

4. Мотин В.В. Развитие человеческого потенциала как инновационная составляющая повышения квалификации кадров в органах внутренних дел / В.В. Мотин // Инновации в образовании. – 2007. – № 9.

5. Довгаль П. Опыт зарубежных стран по защите национальных интересов в морских пространствах / П. Довгаль, О. Свиных // Зарубежное военное обозрение. – 2009. – № 2. – С. 62–66.

6. John B. Hayes. United States Coast Guard. – Retrieved. – 18 March. – 2009.

7. John P. L. Neither Athens nor Sparta : The American Service Academies in Transition (1979).

8. U. S. Coast Guard Academy (2011). Academic Majors web page. Electronic document : <http://www.uscga.edu/display.aspx.id=497>, accessed May 6. – 2011.

9. Звіт про результати візиту української делегації ДПСУ до Морського центру і Академії Федеральної поліції Німеччини з 12 по 17 лютого 2012 року.

Тимчук Олексій Леонідович
доцент кафедри кримінального,
цивільного та міжнародного права
Запорізького національного
технічного університету,
кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ ТЕНДЕНЦІЇ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В США

У цілому за останні 10–20 років у США простежується тенденція до зниження як абсолютної, так і відносної кількості злочинів, включаючи насильницькі. Індекс насильницьких злочинів, у США до них відносять умисні